Discovering a Sustainable Mindset [SysMind]

Резултат 1

Прибирање на алатки, материјали и линкови за развој на одржлив начин на размислување и разгледување на културната и религиозната различност

Јули 2024

Co-funded by the European Union

Содржина

Вовед 3

Интересни пристапи и материјали 3

Зелена Педагогија 3

ProfESus – откривање на одржлив начин на размислување за животен стил ориентиран кон иднината 5

Тркало на разновидност – Алатка за менаџирање со различноста 7

Пристап на „обучување на обучувачи“ 8

Примери од добра практика: SusMind сертификат за експерти 10

Пристап на одржлив начин на размислување 11

Внатрешни развојни цели 12

Diverse sources for teaching materials on topics of sustainability 12

Различни извори за материјали за поучување на теми за одржливос 15

Други интересни линкови 17

Линкови поврзани со MOOCs иOER 18

Библиографија 18

Disclaimer:

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

Вовед

Следната компилација содржи различни методи, пристапи, информации и материјали кои можат да ги поддржат активностите за настава и обука во насока на одржливост и овозможување развој на поодржлив начин на размислување.
Некои од презентираните пристапи и материјали беа искористени за подготовка на наставната програма SysMind и нејзината имплементација како активности за учење-поучување-обука. Некои информации и алатки се најдоа во „Развивање на одржлив начин на размислување-MOOC", но ќе се пронајдат и други интересни и стимулативни врски.
Се надеваме дека оваа колекција ќе ве инспирира и поддржи да работите со вашите ученици, а исто така и кон вашето сопствено патување за поодржлив начин на размислување!

Интересни пристапи и материјали

Зелена Педагогија

Зелената педагогија е развиена од Универзитетскиот колеџ за еколошка и земјоделска педагогија во Виена.

Клучните аспекти на овој педагошки пристап се дека тој.......

- помага да се развијат модели за одржлив начин на живот:

Земјоделското и еколошкото образование се осврнува на новите идеи и концепти за тоа колку може да биде разновидно и одржливо земјоделството во иднина и се занимава со модели за одржлив начин на живот.

- ...значи активно учење во општествена интеракција:

Во контекст на Зелена педагогија, процесите на учење треба да бидат активни, самонасочени и во размена со другите. Темите се обработуваат според нивната општествена релевантност.

- ... избегнува ефект на гулабник:

Линеарните причинско-последични принципи повеќе не се доволни во сложениот свет. Примерни проблеми треба да се испитаат за различни фактори на влијание.

... иритира и овозможува откривање нови работи:

Иритацијата ги држи луѓето зафатени и генерира љубопитност. Бара решение. Целта е да се исклучат нерефлексивни и еднострани размислувања.

Поради сето горенаведено, Зелената Педагогија е ветувачки пристап за какви било активности на настава и обука кои имаат за цел да развијат одржлив начин на размислување со оглед на интеркултуралноста и меѓурелигиозноста.

Резиме на пристапот: https://www.haup.ac.at/wp-content/uploads/2019/10/Green-Pedagogy.pdf (англиски)

Публикација Fox, A., Wogowitsch, C. (2021): „Зелена педагогија: Користење на конфронтација и провокација за промовирање на вештини за одржливост“. Во Хернандез-Серано, М.Џ. (2021): Образование на наставници во 21 век - нови вештини за свет што се менува. https://www.intechopen.com/chapters/75540

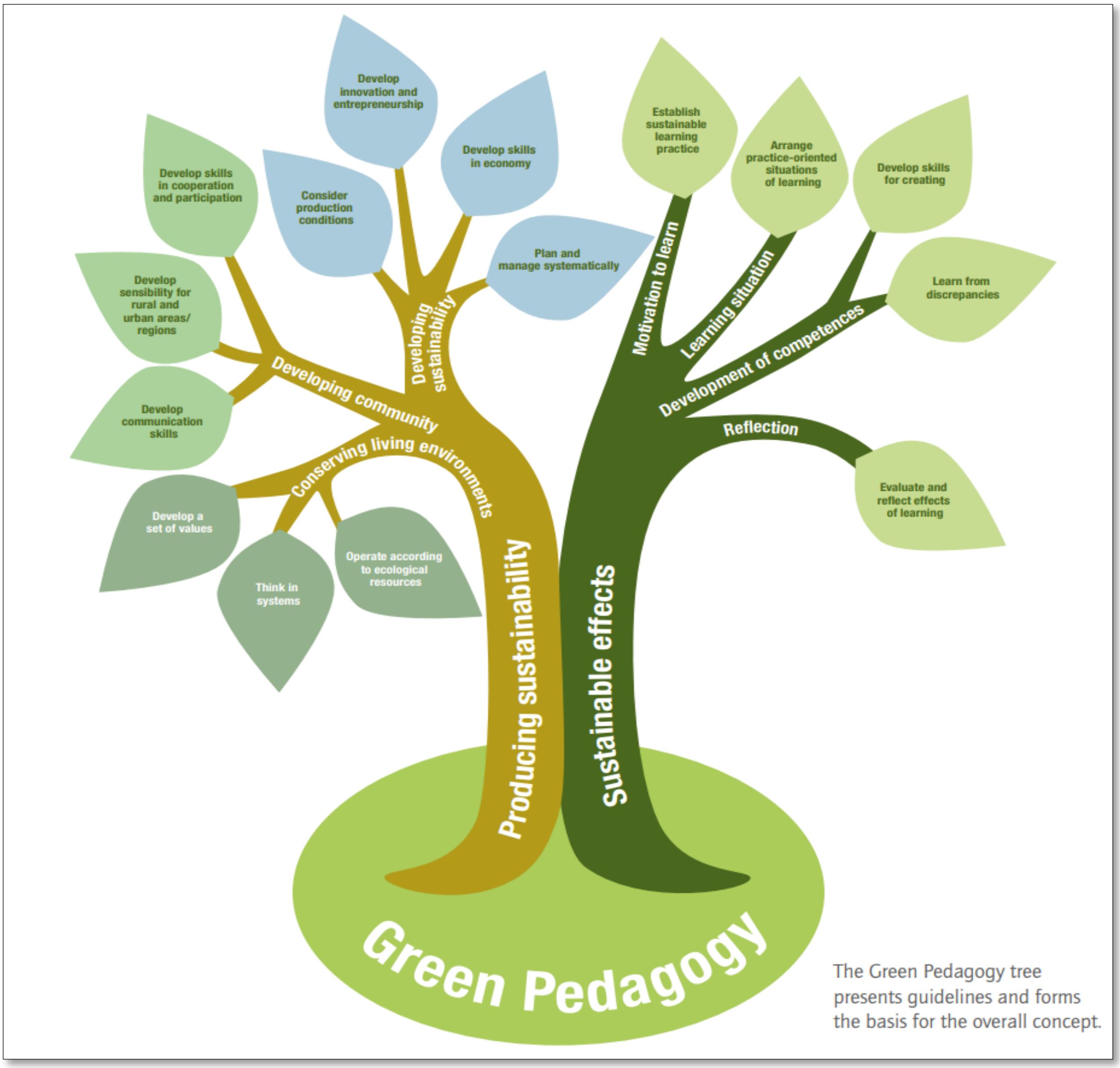

Figure 1: Green Pedagogy Tree

ProfESus – откривање на одржлив начин на размислување за животен стил ориентиран кон иднината

Овој Еразмус проект се спроведуваше од 2016 до 2019 година и имаше за цел да го подобри образованието за одржлива потрошувачка и производство во контекст на професионални домашни економски полиња. Тимот разви прирачник и различни материјали како шаблони и примери за лекции, педагошки пристап итн.

Почетна страница на проектот: https://profesus.eu/outputs/english/Handbook: https://profesus.eu/fileadmin/user_upload/Outputs/English/ProfESus_Handbook_web.pdf (English)

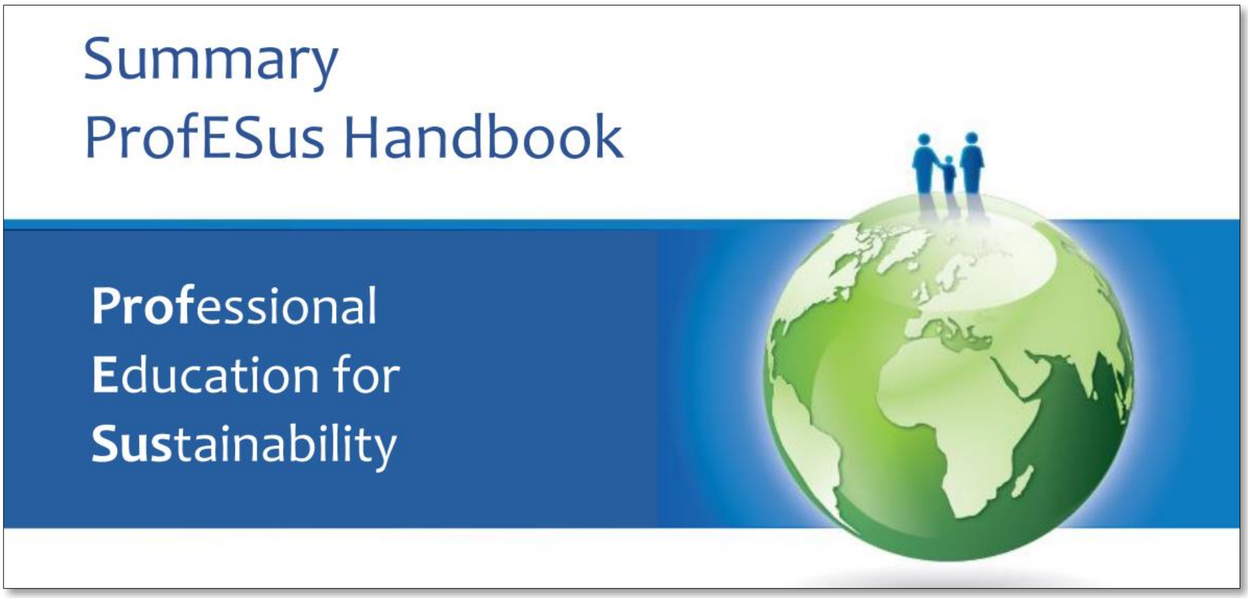

Figure 2: Detail from the Cover of the ProfESus Handbook

Тркало на разновидност – Алатка за менаџирање со различноста

Тркалото за различност, развиено од Мерилин Лоден и Џуди Розенер во 1990-тите, е многу добра алатка за давање преглед на различните димензии на различноста со кои се соочуваат луѓето во нивната околина:

- Личност
- Внатрешна димензија
- Надворешна димензија
- Организациско ниво

Сите овие димензии се меѓусебно поврзани и имаат интеракција една со друга - ова треба да се земе предвид во холистички и мултидимензионален пристап на предавање/учење. Кратко објаснување можете да најдете овде За што е различноста? (univie.ac.at)

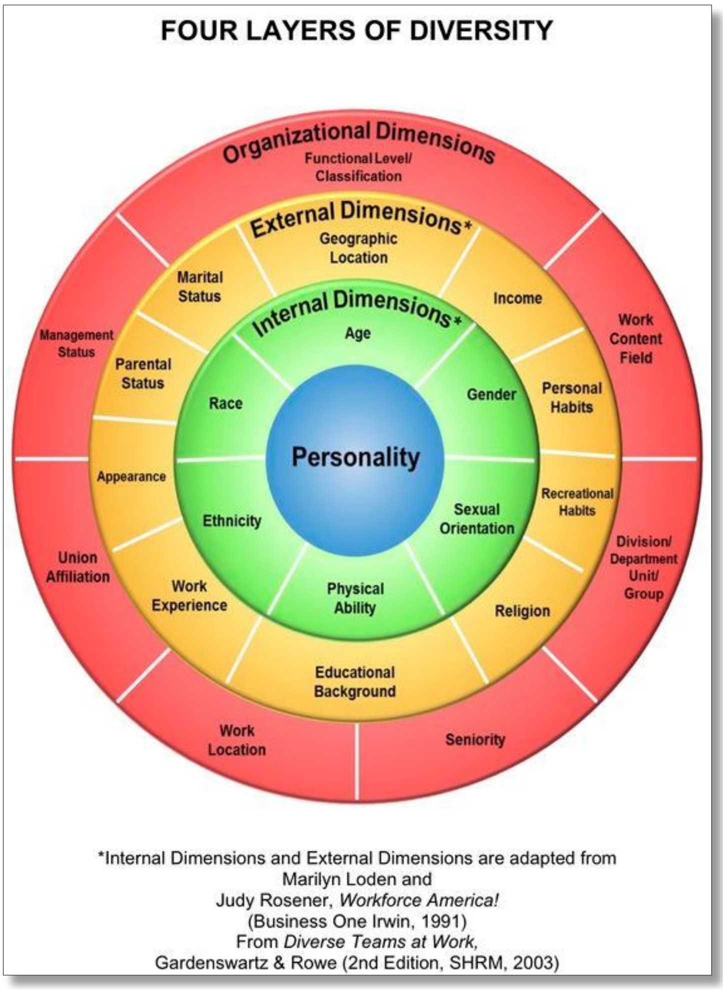

Fig. 3 Diversity Wheel (source: https://www.pinterest.at/pin/265642077996802409/)

Пристап на „обучување на обучувачи“

Fundacion Montemediterraneo, шпанскиот проектен партнер, го разви овој метод на сензибилизација за обучувачите. Таа има за цел да им дозволи на лицата кои предаваат/обучуваат самите прво да се рефлектираат за да станат свесни за сопственото културно/религиско/духовно потекло. Ова помага да се справиме со различноста кога се предаваат еколошки и одржливи теми на различни групи.

- Како прв чекор, на обучувачите им се прикажуваат слики од репрезентативни сцени/личности, кои треба да се справат со следните прашања:

  Погледнете ги сликите и набљудувајте ја вашата реакција - што асоцирате, што чувствувате за сликите?

  Ова се зема како почетна точка за дискусија - од каде мислите дека доаѓаат вашите чувства? Како се чувствуваат другите кога ја гледаат истата слика? итн.

- Следниот чекор е заедничката дефиниција на компетенциите што им се потребни на наставниците/обучувачите за да подучуваат еколошки и одржливи теми во групи со различно културно, религиозно и духовно потекло, на пр.

  - Научете/Запомнете: Можни се различни културни, религиозни и духовни средини
  - Разберете од каде доаѓаат студентите/учениците/практикантите, кои се нивните потекла
  - Применете го во групата/класот што ќе се предава – можни полиња на конфликти
  - Анализирајте ги ги различните можности за пристап до содржината
  - Оценете кои начини на пристап најдобро би се поврзале со која позадина
  - Креирајте/создадете соодветен метод/вежба итн.

Како последен чекор, се развиваат вежби, методи, програми, идеи и стратегии за предавање на одржливост/екологија, земајќи ги предвид различните културни, религиозни и духовни средини на студентите/учениците/практикантите. Целиот процес е прикажан на Сл. 9:

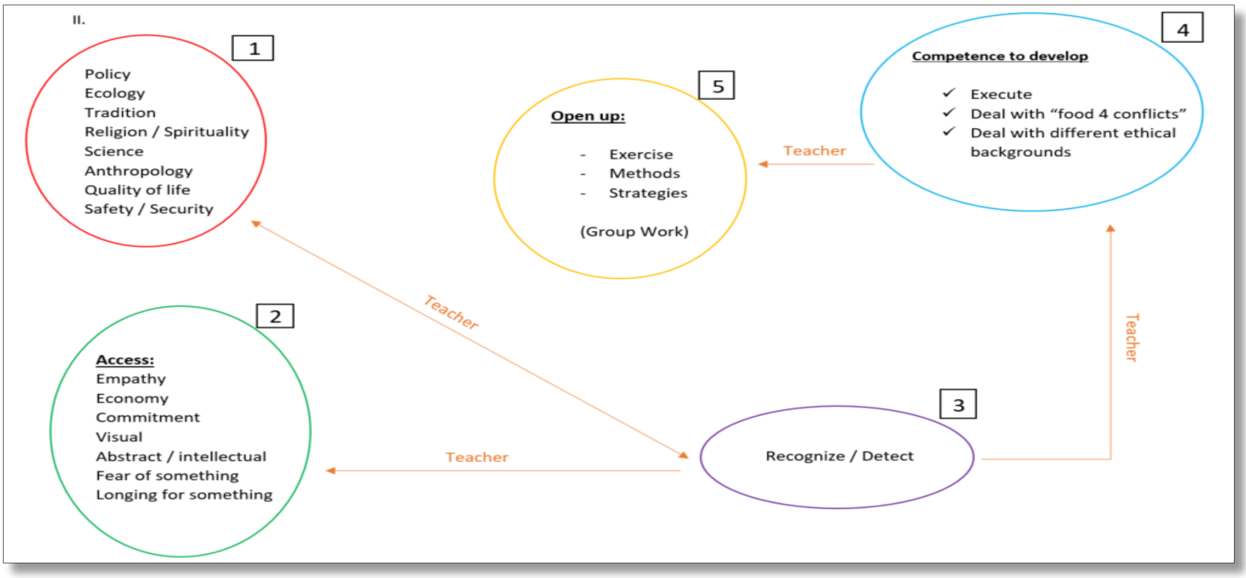

Fig.4 Process of Train the Trainer

Примери од добра практика: SusMind сертификат за експерти

Во рамките на PILGRIM, меѓународна образовна мрежа (PILGRIM – Strona internetowa poświęcona organizacji PILGRIM) која има за цел поврзување на темите за одржливост со духовноста, беше развиен единствен училишен проект: „Сертификат за експерт SusMind“. Универзитетскиот колеџ за христијански цркви за образование на наставници Виена/Кремс ги придружуваше и ги поддржа овие активности. Учениците се поканети да се фокусираат на пет од 14 теми за одржливост. Секоја тема содржи мноштво задачи, од кои ученикот избира 5. Овие задачи треба да ги извршуваат самостојно, со пријателите или со поддршка од семејството. Решавањето на задачите се документира, а потоа доказот им се дава на наставниците-обучувачи. Конечно, ученикот официјално се нарекува SusMind Expert. Овој проект ги обучува и сертифицира учениците, кои стануваат „амбасадори“ за поодржлив начин на живот во нивните училишта и семејства.

Материјалите се достапни на англиски јазик: [PILGRIM | SERVE THE WORLD | SUS - MIND - EXPERT (kphvie.ac.at)]

Figure 5: Logo of the German SusMind Expert Certificate

Пристап на одржлив начин на размислување

Група научници работи на прашањето за одржлив начин на размислување веќе две децении и објавија неколку трудови (Kassel et al., 2015; Rimanoczy и Klingenberg, 2021). Според нив, начинот на размислување за одржливост е дефиниран како „начин на размислување и живеење што произлегува од широкото разбирање на екосистемот, општествената чувствителност и интроспективен фокус на личните вредности и повисокото јас“ (Rimanoczy и Klingenberg, 2021).

Тие идентификуваа четири области на содржина (еколошки светоглед, системска перспектива, емоционална интелигенција и духовна интелигенција) и два начини на образование за одржливост: надворешна перспектива на знаење, компетенции и вештини за обезбедување информации, модели, насоки и обука) и внатрешна перспектива на индивидуалните вредности, верувања, претпоставки итн.

Според нив, следните 12 принципи се скеле за едукаторите да дизајнираат интервенции за учење:

Tabelle 1: 12 Principles for a Sustainability Mindset

Ecoliteracy	Cyclical flow	Oneness with Nature
My contribution	Creative innovation	Purpose
Long-term thinking	Reflection	Interconnectedness
Both-and thinking	Self-Awareness	Mindfulness

Беше разработен и специфичен индикаторски систем: https://smindicator.com/. Овде можете да најдете некои информации за развојот на индикаторите, објавени во научен труд: Rimanoczy_Klingenberg_JMGS_SMI.pdf (smindicator.com)

Внатрешни развојни цели

Целите за внатрешен развој беа развиени за да ги надополнат Целите за одржлив развој (SDGs), кога стана очигледно дека за нивно постигнување е неопходен процес на личен развој кај луѓето. Inner Development Goals – Inner Growth for Outer Change. Повеќе информации можете да најдете овде: IDG.tools - Inner Development Toolkit - Change starts within;

Diverse sources for teaching materials on topics of sustainability

- Австрискиот Форум Umweltbildung [Environmental Education] About us – Forum Umweltbildung нуди неколку наставни и информативни материјали на англиски јазик (видете ја врската претходно) и исто така многу материјали, подкасти, понуди за образование итн. на германски јазик Forum Umweltbildung – Österreichisches Portal für Umweltbildung und Bildung für nachhaltige Entwicklung

- Збирката Sustainicum содржи наставни ресурси, единици и методи од Универзитетот за применети животни науки во Виена. Исто така, дава можност да се споделат сопствени наставни материјали: Home - Sustainicum Collection

- Еколошки отпечаток: за користење на еколошкиот отпечаток како алатка за подигање на свеста, препорачливо е да се добијат повеќе информации за тоа како да се толкува и да се работи со него (клучни зборови: сив отпечаток, национални специфики итн.). Можете да најдете повеќе информации на Home - Global Footprint Network , особено под Footprint-Limitations-and-Criticism.pdf (footprintnetwork.org) или пак, во Course: Discovering a Sustainable Mindset-MOOC | iMooX

  Овде можете да го пресметате еколошкиот отпечаток на опремата на вашата компанија.https://greenit.ee/en/calculator/. Под Sustainability Guide | Software AG, неопходноста од одржливост е опишана од гледна точка на претпријатието.

- BLOOM-Schoolbox: Проект на Европската школска мрежа во Брисел. Boom-Schoolbox е збирка на наставни ресурси поврзани со биоекономијата кои едукаторите можат да ги користат за да го воведат концептот на биоекономија во нивните училници.https://bloom-bioeconomy.eu/schoolnetwork/schoolbox/

- The Method Bag: Универзитетскиот колеџ за животна средина и земјоделска педагогија во Виена собра различни методи за обука на возрасни.

  Methoden BAG – Bildung aktiv gestalten mit Methoden für die Erwachsenenbildung [Actively designing Education for Adults], Youtube: [Methoden BAG - YouTube] (Планиран е превод на германски, англиски - ако е можно, можете да користите автоматски преведени преводи)

- ProfESus Learning Activity Plan/Lesson example (https://profesus.eu/fileadmin/user_upload/Outputs/English/Learning_Activity_Plan_ProfESus_example.pdf)

- Green Pedagogy teaching units (German and partly English): https://www.haup.ac.at/forschung-projekte/unterrichtsmaterialien/)

- The Baltic University Programme (https://www.balticuniv.uu.se/education/course-platfom/)

- Проектот Еразмус+ KA2 AgriTrain разви материјал за „обука на обучувачи“: обучувачите се обучуваат да имплементираат поголема одржливост во нивниот начин на поучување и обуки. AgriTrain го вклучува материјалот од поранешниот Erasmus+ KA2: AgriSkills, заедно со материјал за студенти, ученици и специјализанти за спроведување на поголема одржливост во сточарството, главно за свињи и говеда. AgriTrain – Growing to be sustainable in agriculture! (agri-train.eu)

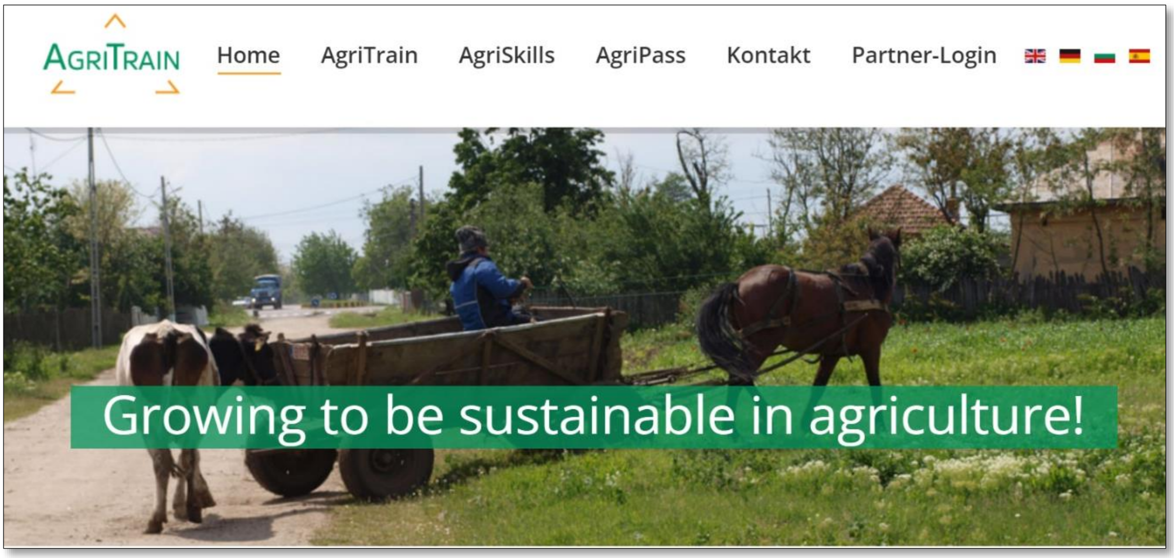

Figure 6: Screenshot project Website AgriTrain

- 6 типови на лесно применливи поставки за експеримент подготвени како резултат на проектот Еразмус + (Enhanced Capacity of the Youth on Biobased Economy) за да се подучат децата и младите за одржливоста и кружната економија https://www.bioyouth.org/outputs/
- 10 кратки онлајн предавања подготвени од универзитетски професор како резултат од проект Еразмус + (Enhanced Capacity of the Youth on Biobased Economy) за да се подучат децата и младите за одржливоста и кружната економија https://www.utemooc.org/courses/enhanced-capacity-of-the-youth-on-biobased-economy/
- Упатство наменето за возрасни со цел да станат посвесни за одржливиот систем на храна и список на што може да се направи со соодветни практични образовни алатки (подготвено од Еразмус + Проект (FOODTR Project): FOODTR - Increasing Food-Literacy Competencies of Adults

Figure 7: Vegetables, source: Free Images : hand, plant, flower, food, produce, vegetable, potato, vegetables, ingredients, onions 3872x2592 - - 987945 - Free stock photos - PxHere

Различни извори за материјали за поучување на теми за одржливос

- UNESCO информација: What is Intercultural Dialogue | e-Platform on Intercultural Dialogue (unesco.org); поврзана публикација: We need to talk: measuring intercultural dialogue for peace and inclusion - UNESCO Digital Library

- Продлабочени информации од UNESCO:

    - како културата придонесува за развојот UNESCO Culture for Development Indicators (CDIS) | Diversity of Cultural Expressions и упатство за имплементација UNESCO culture for development indicators: implementation toolkit - UNESCO Digital Library

    - Culture and public policy for sustainable development, Forum of Ministers of Culture, 2019 - UNESCO Digital Library

- Концепт за интеркултурен дијалог (European Council): coe.int/t/dg4/intercultural/concept_EN.asp

- Дијаогот како конкретен начин: Interreligious Dialogue and Cooperation | World Council of Churches (oikoumene.org)

Figure 8: Cover of the Unesco publication: We need to talk

- Форум за академски, социјални и навремени прашања што ги засегаат верските заедници ширум светот, обезбедувајќи рецензирани публикации: Journal of Interreligious Studies (irstudies.org)
- Меѓународен мултирелигиски проект на Yale University Front Page | Yale Forum on Religion and Ecology
- Европска Иницијатива: About the Forum - Official website of the EFSRE (religion-environment.com)
- UNEP публикација: Faith for Earth: A Call for Action | UNEP - UN Environment Programme
- Публикација за исламот и одржливоста: An Islamic Perspective on Ecology and Sustainability | IntechOpen
- Книга: Ecotheology – Sustainability and Religions of the World by L. Hufnagel Ecotheology - Sustainability and Religions of the World | IntechOpen
- Статија за муслиманите и екологијата: (PDF) Muslims and ecology: Fostering Islamic environmental ethics (researchgate.net)
- Енциклично писмо од папата Фрањо: Laudato si' (24 May 2015) | Francis (vatican.va)
- Статија за улогата на религиите за одржливост Religious repertoires of sustainability: Why religion is central to sustainability transitions, whatever you believe - ScienceDirect

Figure 9: Screenshot Front Page | Yale Forum on Religion and Ecology

Други интересни линкови

- Агендата за 2030 година не е упатство за тоа како да се постигнат 17-те цели за одржлив развој. Напротив, тоа е компас. Луѓето треба да имаат релевантни информации и свест за одржливиот развој до 2030 година - ширум светот. https://www.eda.admin.ch/agenda2030/en/home/agenda-2030/die-17-ziele-fuer-eine-nachhaltige-entwicklung.html

- GreenComp идентификува збир на компетенции за одржливост за да се вклучат во образовните програми за да им помогнат на учениците да развијат знаења, вештини и ставови кои промовираат начини да размислуваат, планираат и дејствуваат со емпатија, одговорност и грижа за нашата планета и за јавното здравје.GreenComp: the European sustainability competence framework - European Commission (europa.eu)

- Веб-страницата Sustainability - The Great Dilemma (sustainability-yes.ch) е за одржливост и содржи идеи, информативни врски и видеа:

    - Sustainability - What Can I do? (sustainability-yes.ch)

    - Sustainability - What Can We Do? (sustainability-yes.ch)

- Стремеж за заедничка и етичка основа која им служи на сите форми на живот: World Ethic Forum – Symposium for Meaning, Responsibility and Transformation

- Што прави Турција за одржливо производство на храна?2021-12-22-en-designed-edition-booklet-national-pathway-of-turkiye.pdf (unfoodsystemshub.org)

- Што може да направи Турција за да се бори против климатските промени кои се подготвени за ИПА проект за еколошки прашања за одржливост? https://www.iklimiduy.org/

- Што може да направи малопродажбата за одржливост, за намалување на отпадот од храна? Упатства на трговецот на мало:
    - https://furtherwithfood.org/resources/retail-food-waste-action-guide/
    - https://refed.org/downloads/Retail_Guide_Web.pdf
    - https://www.wrap.ngo/resources/report/reducing-household-food-waste-and-plastic-packaging

Линкови поврзани со MOOCs иOER

- SysMind проектни резултати: Discovering a Sustainable Mindset-MOOC | iMooX
- Бесплатен курс за “Exploring Sustainability”: The Baltic University Programme (canvaslms.com)
- Информации за OER: What are Open Education Resources? - Open Educational Resources (OER) - Research Guides at Harvard Library
- Јавна дигитална библиотека за отворени образовни ресурси: OER Commons

Figure 10: Source File:Global Open Educational Resources Logo.svg - Wikimedia Commons

Библиографија

Kassel, K., Rimanoczy, I., Mitchell, S., 2015. A Sustainability Mindset Model for Management. Acad. Manag. Proc. 2015, 13850–13850. https://doi.org/10.5465/AMBPP.2015.13850abstract

Rimanoczy, I., Klingenberg, B., 2021. The Sustainability Mindset Indicator: A Personal Development Tool. J. Manag. Glob. Sustain. 9, 43–79. https://doi.org/10.13185/JM2021.09103